

به نام زنده

زنده آفرین

زندگی بخش

فصل هفتم:

سنجش یادگیری به کمک آزمون های صحیح و غلط

تدوین: دکتر سیروس مرادی زاده

- روش های سنجش به دو دسته اصلی عینی (گزینش پاسخ) یا غیرعینی (پاسخ ساز یا گسترده پاسخ) تقسیم می شوند.
- روش های سنجش عینی خود به سه نوع تقسیم می شوند:
- ۱- صحیح - غلط
- ۲- جور کردنی
- ۳- چند گزینه ای
- در این فصل از بین روش های عینی مورد اول یا صحیح- غلط بحث خواهد شد.

تعریف آزمون های صحیح غلط

- آزمونهای صحیح - غلط یکی از روش های بسته پاسخ سنجش است؛ که در این نوع آزمون هم سوال و هم جواب در اختیار دانش آموزان قرار می گیرد.
- معمول ترین شکل آزمون صحیح - غلط از سوال هایی تشکیل می شود که هر یک از آنها شامل جمله است، که آزمون شونده باید با انتخاب پاسخ، صحیح - غلط به آن جواب دهد.
- این سوالات ساده ترین و متداول ترین نوع سوالات عینی هستند.
- هر سؤال از یک جمله تشکیل می شود که آزمون شونده آن را به یکی از صورت های:
- صحیح - غلط
- درست نادرست
- بله - نه
- موافق - مخالف
- واقعیت - عقیده
- و مانند اینها پاسخ می دهد.

انواع سوال های صحیحی-غلط

- **نوع صحیح-غلط:** در این نوع سوال یک جمله خبری، یک معادله عددی یا ... در اختیار آزمون شوندگان قرار می گیرد، واز او خواسته می شود درستی یا نادرستی آن را مشخص کنند.
- **نوع بله-نه:** در این نوع سوال یک جمله پرسشی به آزمون شونده داده می شود و دانش آموز جواب آن را با بله و نه مشخص می کند.
- **نوع بله -نه با توضیح:** اگر جواب نه است باید توضیح دهد چرا؟
- **نوع موافق-مخالف**
- **نوع واقعیت -عقیده**
- **نوع خوشه ای (چند صحیح غلط):** تنه سوال بصورت ناتمام نوشته می شود و در پی آن چند جمله نوشته می شود که بصورت صحیح غلط ارزیابی می شوند.

- سوال های چند صحیح غلط شبیه به سوال های چند گزینه ای هستند. با این تفاوت که در سوال های چند گزینه ای آزمون شونده از بین گزینه های پیشنهادی تنها یکی را بر می گزیند، اما در سوال های چند صحیح-غلط لازم است به همه گزینه ها جواب بدهد.
- در آزمون های چند گزینه ای صرف نظر از تعداد گزینه ها، تنها یک نمره تعلق می گیرد اما در سوال های چند صحیح-غلط به تعداد انتخاب های آن، نمره منظور می شود.
- نکته دیگر در رابطه با سوال های چند صحیح -غلط این است که در هر مجموعه، همه انتخاب های صحیح یا غلط باید به موضوع واحدی مربوط باشند.
- همچنین امکان دارد همه انتخاب های یک مجموعه سوال چند صحیحی-غلط صحیح باشند یا غلط.

تهیه سؤال های صحیح – غلط

- ابتدا قسمتی از موضوع درسی را که قابل طرح در یک پاراگراف باشد انتخاب کنید این قسمت از موضوع یا این جزء دانش باید به سادگی قابل توصیف در یک پاراگراف واحد مانند آنچه در کتابهای درسی خوب یافت می شود باشد. سپس در باره آن موضوع جمله یک گزاره های باید دارای ویژگی های زیر باشند
- ۱- حاوی اندیشه مهمی باشد؛
- ۲- به وسیله اشخاص صاحب نظر قابل دفاع باشد؛
- ۳- توسط کسانی که از موضوع مطرح شده اطلاع کافی ندارند قابل جواب دادن نباشد یعنی براساس اطلاعات عمومی نتوان به آن پاسخ درست داد.

قواعد تهیه سؤال های صحیح – غلط

- ۱- موضوعهای مهم و در ارتباط با هدفهای آموزشی را در سؤالهای خود بیاورید. سعی کنید هر یک از سوال های شما، یک موضوع مهم مربوط به یک هدف آموزشی را بسنجد.
- ۲- سؤال های طرح کنید که درک و فهم را بسنجد نه یاد آوری کلمه به کلمه مطالب را. تکرار مطالب کتاب در سوال های امتحانی فقط محفوظات دانش آموزان را می سنجد.
- ۳- سؤال هایی طرح کنید که درست یا غلط بودن آنها قابل دفاع باشد. به سخن دیگر، سوال باید برای پاسخ دهنده آگاه از موضوع سوال، کاملاً درست یا غلط باشد.
- ۴- از جمله های پیچیده و چند قسمتی استفاده نکنید. جمله های پیچیده و طولانی حواس آزمون شوندگان را پرت می کنند و باعث می شوند که توجه او به جای نکته اصلی سوال به مسائل فرعی جلب شود.

- ۵- در هر سؤال بیشتر از یک موضوع قرار ندهید. به ویژه اگر یکی درست و دیگری غلط باشد، وسیله مناسبی برای سنجش یادگیری نیست. حتی اگر دو موضوع هر دو صحیح یا هر دو غلط باشند نیز دشواری به وجود می آورد، زیرا اگر یک آزمون شونده از هیچ یک از دو موضوع آگاه نباشد و آزمون شونده دیگری از یکی از آن دو مطلع باشد، نتیجه سوال برای هر دو نفر یکی خواهد بود.
- تنها استثنا برای این قاعده زمانی است که بخواهید رابطه علت و معلولی بین دو موضوع را بسنجید.
- ۶- در صورت امکان از زبان کمی و دقیق استفاده کنید نه از زبان کیفی و غیر دقیق
- ۷- تا آنجا که ممکن است از طرح سؤال های منفی پرهیز کنید.
- ۸- از کلمات راهنما یا اشاره کننده به جواب درست استفاده نکنید. کلماتی مانند همیشه، همه، هرگز و هیچ، صحیح یا غلط بودن یک سوال را کاملاً آشکار می سازند.

- ۹- سعی کنید تعداد سؤال های غلط بیشتر از تعداد سؤال های درست باشد. در توجیه این پیشنهاد ایبل می گوید: دانش آموزان وقتی که در انتخاب بین جواب صحیح و غلط تردید دارند ترجیح می دهند جواب صحیحی را انتخاب کنند.

- تمایل به پاسخ به سوال های صحیح- غلط در یک جهت خاص (صحیح یا غلط) آمایه پاسخ نام دارد. آمایه پاسخ به گرایش آزمون شونده در دادن پاسخ های صحیح و تعداد سوال ها با توجه به شکل سوال نه محتوای آن گفته می شود.

- منطق حکم می کند که اگر تعداد سوال های صحیح و تعداد سوال های غلط در یک آزمون صحیح - غلط مساوی باشند از مشکل آمایه پاسخ جلوگیری می شود، اما اگر تعداد پاسخ های غلط بیشتر باشند قدرت تمیز بیشتری دارند. معمولا ۶۰ به ۴۰ باشند.

- ۱۰- طول سؤال های صحیح و سؤال های غلط را تقریبا هم اندازه انتخاب کنید.

امتیازات آزمونهای صحیح-غلط

- ساختن آزمونهای صحیح - غلط نسبتاً آسان است.
- تصحیح جوابهای این نوع سوالات به راحتی و با دقت کامل انجام می شود.
- در یک جلسه امتحان تعداد زیادی از این نوع سوال ها را می توان مورد استفاده قرار داد.

محدودیت های آزمونهای صحیح غلط

- پاسخ دهندگان را به حدس زدن تشویق می کند، زیرا حدس زدن جواب سوال ۵۰٪ شانس موفقیت را به دنبال دارد.
- این سوالات غالباً مطالب جزئی و سطحی را می سنجد و عموماً سطح یاد آوری فرایند شناختن را شامل می شوند. برای سنجش سطوح بالاتر چندان مفید نیستند.
- به سادگی قابل تهیه نیستند.
- برای همه موضوعات درسی مناسب نیستند. زمینه هایی وجود دارد که در آن نوشتن بیانات مطلقاً درست یا مطلقاً غلط که قابل تبدیل به سوال های صحیح -غلط باشند وجود ندارد.
- بنابراین کاربرد سوال های صحیح -غلط باید به حداقل کاهش یابد و عمدتاً برای سنجش هدف های یادگیری سطوح پایین از آنها استفاده شود.

موارد استفاده آزمونهای صحیح-غلط

- یاد آوری دانش امور واقعی
- یاد آوری دانش مفهومی
- یاد آوری دانش روندی
- یاد آوری دانش فرا شناختی
- فهمیدن دانش مفهومی
- کار بستن دانش امور واقعی
- کار بستن دانش روندی
- تحلیل دانش امور واقعی

موفق باشید